

Comisia economie, buget și finanțe

AMENDAMENT

la proiectul legii bugetului de stat pentru anul 2023

nr. 445/8.12.2022

În conformitate cu prevederile art. 59 din *Legea nr. 797/1997 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului* se înaintează cu titlu de amendament la proiectul legii bugetului de stat pentru anul 2023 (inițiativa legislativă a Guvernului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 834/2022) următoarea propunere:

La Anexa nr. 3 compartimentul 3.1 „Cheltuieli” poziția „Ministerul Justiției”, subpoziția „Apărarea drepturilor și intereselor legale ale persoanelor” va avea următorul cuprins:

„Apărarea drepturilor și intereselor legale ale persoanelor	4	81
	0	91
	0	3,
	8	3”

Argumentare

Cultura juridică a populației continuă să fie una redusă, motiv pentru care statul asigură servicii de asistență juridică gratuită. Potrivit *Legii nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat* sunt două tipuri de asistență juridică: primară și calificată.

Asistența juridică primară este acordată de para-juriști și de asociațiile obștești specializate în acordarea de asistență juridică (art. 15 alin.(2) din Legea nr. 198/2007).

Para-juristul este persoana care se bucură de respect din partea comunității, are cunoștințe de bază în domeniul juridic și, după o instruire specială, este calificat să acorde asistență juridică primară membrilor comunității.

Astfel, para-juristul este persoana care:

- posedă cunoștințe elementare/de bază despre sistemul de administrare publică, justiție și instrumentele de realizare a drepturilor omului;
- posedă cunoștințe despre metodele de soluționare a conflictelor;
- posedă abilitățile, devotamentul, atitudinea și motivarea să lucreze cu oamenii din comunitate ca aceștia să-și soluționeze problemele juridice, administrative, să reacționeze la încălcările drepturilor lor, să intervină în soluționarea acestora și a altor probleme ce țin de dezvoltarea comunității pentru asigurarea unui trai mai bun.

Rolul para-juriștilor constă în abilitarea juridică a populației în comunitățile rurale pentru soluționarea timpurie a problemelor cu care se confruntă aceasta, realizarea coerentă a drepturilor sale și implicarea în soluționarea problemelor individuale ale membrilor comunității și a celor de interes general ale comunității.

Para-juriștii sunt principalii furnizori de asistență juridică primară. Iar marele avantaj al acestora este că ei acordă această asistență nemijlocit în localitățile în care locuiesc și activează, fiind mai accesibile pentru populație.

Potrivit ultimului raport de activitate a Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, din numărul total de 61 354 cazuri, 47 990 au constituit cazuri de acordare a asistenței juridice calificate și **13 364** au constituit cazuri de acordare a **asistenței juridice primare**. Astfel, ponderea asistenței juridice primare este de 22 % din întregul volum. În 9 521 de cazuri, adică **71 % din volumul total**, asistența juridică primară **a fost acordată de către para-juriști** și în 3 843 cazuri (29 %) de către avocații publici.

Remunerarea para-juriștilor se efectuează de la **bugetul de stat**, în baza contractului de colaborare încheiat cu oficiul teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat.

Cuantumul remunerației para-juristului constituie **1 640 lei lunar (brut)**. Această sumă mică nu corespunde realităților social-economice actuale, fiind depășită de timp în condițiile în care cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real pentru anul curent este de 3 500 lei, iar în anul 2023 va constitui 4000 lei .

De precizat că cuantumul remunerației para-juriștilor **nu a fost modificat nici o dată în ultimii aproape 10 ani**, de la aprobarea Hotărârii nr. 4 din 14 februarie 2013 cu privire la cuantumul remunerării activității para-juriștilor.

Din cauza sumei derizorii și non motivante a remunerării, **fluctuația para-juriștilor** în rețea este foarte mare, numărul para-juriștilor noi care vin în rețea este mai mic decât numărul pozițiilor vacante, iar pentru al 4-lea an consecutiv Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat întâmpină mari dificultăți în a majora rețeaua cu zece unități anual, pe motiv că pozițiile vacante din anii precedenți nu se suplinesc.

Drept urmare, a fost compromisă realizarea unui obiectiv strategic - *extinderea continuă și dezvoltarea rețelei de para-juriști în localitățile rurale și urbane din întreaga țară, ținând cont de necesitățile de abilitare juridică*, obiectiv fixat în Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018-2022, aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 89/2018 (a se vedea: domeniul de intervenție 2, obiectivul I, ținta strategică B, acțiunea 1).

Lipsa de interes față de această poziție este determinată de mărimea extrem de mică a cuantumului remunerației fixe lunare achitate para-juriștilor, care nu a fost revizuită niciodată în raport cu realitățile economice existente.

În condițiile în care **celorlalți prestatori** de servicii de asistență juridică garantată de stat (avocați care acordă asistență juridică calificată la cerere și avocați publici) le-a **fost majorată remunerarea cu 150%** începînd cu anul 2018, pentru a asigura un mecanism echitabil și non-discriminatoriu de

retribuire a muncii, este imperios a oferi o remunerare adecvată și pentru cei **82 para-juriști**.

În prezent, din suma reflectată la poziția „Apărarea drepturilor și intereselor legale ale persoanelor” în legea bugetului de stat, precum și în proiectul legii bugetului pentru anul 2023, remunerarea para-juriștilor constituie 2 081,8 mii lei $((82 \text{ unități} \times 1640 \text{ lei} \times 12 \text{ luni}) + 29 \% = 2\,081,8 \text{ mii lei})$.

Se propune revizuirea plafonului pentru poziția citată de la „**78 790,7” mii lei** până la „**81 913, 5” mii lei**, încât să fie asigurată majorarea remunerației para-juriștilor de la **1 640 lei la 4 100 lei**, ceea ce va constitui un spor de 150 % similar majorărilor aprobate pentru ceilalți prestatori de servicii de asistență juridică garantată de stat.

În cifre, remunerarea para-juriștilor luând ca referință suma fixă de 4 100 lei va constitui o sarcină bugetară de 5 204, 4 mii lei $((82 \text{ unități} \times 4\,100 \text{ lei} \times 12 \text{ luni}) + 29 \% = 5\,204,4 \text{ mii lei})$, **cu 3 122,6 mii lei mai mult** decât suma propusă la respectiva poziție în proiectul legii bugetului de stat pentru anul 2023.

Deși aparent suma solicitată este una semnificativă, raportată la volumul de lucru, complexitatea și importanța unității de para-jurist în comunitate, majorarea remunerației acestor prestatori de servicii de asistență juridică este pe deplin justificată.

Adițional, prin această majorare se va asigura **aproximarea** cuantumului remunerației fixe lunare a para-juriștilor **la cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real pentru anul 2023**.

Acceptarea acestui amendament va solicita intervenția atât în textul proiectului legii bugetului de stat pentru anul 2023, care vizează cheltuielile totale per țară, cât și în anexele aferente acestuia la pozițiile cheltuieli, prin majorarea cifrelor respective cu suma de **3 122,6 mii lei**.

Deputat în Parlament

Calinici Ana

Colina